

– Пробачте, я... я..., – хлопець зупинився навпроти вчителя, важко дихаючи. – Мені потрібно було допомогти мамі. Там важкі сумки, а їй важко... Я біг, думав, що вже все...

– Заспокойся, – усміхнувся Сергій і показав рукою на своє крісло. – Сідай та діставай зошит.

Сергія завжди дивувала активність Максима: такі люди не товаришують з серйозними науками, але хлопець, коли потрібно, був дуже уважним. Максим слухняно сів на місце вчителя й, витягнувши зошит з ручкою, приготувався слухати.

– На сьогодні ми запланували познайомитися з анілінами. Почнемо з загальних відомостей. Анілін, або феналамін, – це найпростіший ароматичний амін. Фізичні властивості: безбарвна, токсична рідина з характерним запахом, розчинна у спирті, бензині, але малорозчинна у воді. Загальна формула аніліну: карбон – шість, гідроген – п'ять, нітроген – один, гідроген – два.

Час летить дуже швидко лише тоді, коли йому самому це потрібно. А наразі час тягнувся, наче мед, приносячи якесь нервово напруження. По тілу бігали мурахи, які змушували серце битися з кожною секундою все швидше. Він відчував себе жакливо, навіть Максим це побачив, але Сергій сказав, що йому добре. Як тільки за останньою групою зачинилися двері, Сергій відправив Максима до гардеробної, щоб той одягався. Чи відчував він уже тоді щось? Знав?.. По серцю б'є струмом, в очах

миготить, тіло вже не слухає розуму. Спекотно, а підлога така холодна... Хочеться весь вік так лежати, щоб ніхто не чіпав, щоб все закінчилося раз і назавжди. Він відчував, як біль розростається чорними нитками по всьому організму, не залишаючи жодної вільної клітини. Чого життя боїться зробити останній крок? Чому не стріляє, адже вже навело курок?

Не було страху, лише якесь розчарування від такого життя. Він нічого не встиг зробити, а стільки планував! Очі спокійно дивляться на стелю, на якій була зображена Альфа Центавра. Сергій полюбляв усе, що пов'язано з космосом, і найближча до Сонця зоряна система не стала винятком. Серце вже майже не билось, пташка у грудній клітці втратила надію пристосуватися до такого нестерпного болю. Сергій почув, як його хтось кличе, відчув, як до його руки доторкнулися пальці. Максим... Як йому хотілося багато чого сказати, але вже було пізно, та й хлопець знає все без нього.

Кінець є у всього, нічого не вічне... Все в житті змінюється, все піде рано чи пізно. Колись і сонце сяде за небосхил та вже ніколи для нього не зійде, радуєчи все живе своїми променями. Завтра Максим піде в школу, отримає освіту й стане тим, ким мріяв...

А Сергій... А він став тим Феніксом, який нарешті зміг відродитися з попелу. ■

Олена Змаженко

ТАНЕЦЬ ПЛАНЕТИ

*Я міг би розколоти земну кулю,
але ніколи не зроблю цього.*

*Моєю головною метою було вказати на нові явища і поширити ідеї,
які й стануть відправними точками для нових досліджень.*

Нікола Тесла

– Що може бути більш марним і безнадійним за опис історії однієї з найбільш старовинних людських цивілізацій, яка була розташована на пошматованій планеті і знаходилась на відстані кількох світових років? – зневірившись, шепотів, наче мантру, Анок Ренл.

Це був досить кмітливий випускник старшої наукової школи на планеті Найдю зоряної системи Альфа Центавра, який, як і тисячі його однолітків, не зміг знайти застосування своїм здібностям у суворій дійсності. В епоху активного тераформування і космічної колонізації інших планет не було місця історикам, літературо- і мовознавцям. Більшість із них працювала у розважальній сфері, а у вільний час займалася дрібними науковими роботами. Анок же був безробітним відважним ентузіастом з блискучим, майже дитячим поглядом новатора і тому мав достатньо часу і наполегливості для глибших досліджень.

– Але ж ні, я маю, ні, я мушу! Необхідно розв'язати цей жакливий туман невизначеності про цю прекрасну колиску людства, яка колись була єдиною (тільки подумати!) домівкою, а стала жакливим полігоном сейсмологічних експериментів, які проте стали сильним поштовхом для розвитку подальшого технічного процесу. Ця випадкова жертва була необхідна людству, її не можна забувати... Ні,

не дозволю! Не можна так легковажно відноситися до свого минулого! Потрібно збиратись і йти до пана Нойля: він, можливо, знає деталі експерименту, – зауважив про себе Анок.

Дві помаранчеві зорі закривали майже чверть небосхилу, заливаючи кожним своїм фотоном прохолоду ковзних металічних конструкцій, які перебували в стані безперервного зміщення, пересування, обертання, виконували найрізноманітніші функції: рух відчувався у кожному органі, у кожному ковтку повітря, вся планета безперервно судомилася від передачі тераватів живильної електроенергії через свої надра. Дереву були схожі на в'язку антен і "росли" на строго визначених місцях – їх функція більше не полягала в синтезі кисню. Вони були призначені для прийому і розповсюдження специфічних сейсмічних хвиль, завдяки яким і працювали всі ці "живі" конструкції. Величезні транспортні механізми, які у русі були схожі на витягнуту каплю води, з величезною швидкістю пронизували цей вічно тремтячий простір. Працювали вони на мікросейсмічних поперечних хвилях, що рухалися під ними і живили величезний маховик, який знаходився в стані резонансу з цими штучними поштовхами землі. В один із них, який, зупинившись змінив свою форму на паралелепіпед, швидко зайшов Анок і почав

рухатися з майже звуковою швидкістю. Пейзаж у вікнах став схожий на витвір сучасних сюрреалістів і вже через 12 секунд роботний жіночий голос сповістив про прибуття на станцію Прота.

– На всьому економлять, на всьому! Раніше я відчував ледь відчутний поштовх фіктивної сили, а не звирячий натиск, ледь не помарнів! Так, потрібно зібратися і швидко знайти домівку пана Нойля, негайно, у мене мало часу! – подумки обурювався Анок.

Налаштувавши персональний резонанс на частоту унікальних власних коливань дому, він легко знайшов його координати. Підійшов до дверей, автоматичний привід відчинив двері і виголосив: *“Доброго дня, шановний Анок Ренл, пан Нойл чекає вас у гостьовій кімнаті”*. Нічого дивного: мікрокомп’ютер, вбудований у зовнішню частину дверей, працював аналогічно до персонального резонансу, тільки з точністю, яка дозволяла відрізнити двох близнюків один від одного, маючи у базі тільки набір двійкових чисел і зв’язок із Інтернетом. Анок пройшов у гостьову кімнату. Старий сидів у своєму надсучасному поліматеріальному кріслі, яке з шумом розділилося на два, одне з них проповзло до молодого історика.

– Добрий день, Анок Ренл. Сідайте, будь ласка.

– Вітаю, пане Нойл! Із задоволенням. Я задам вам декілька запитань, але попереджаю: вони будуть доволі незвичні, – жваво проговорив Анок.

– Звичайно, я не проти. Хто ж, як не безумець-історик, буде цікавитись нікому не потрібним стариганом.

– Ви досить непогано виглядаєте для свого віку. Що ви знали про початок експериментів, пов’язаних зі зсувом літосферних плит?

– У далекому 2126 році я був офіцером універсальних військ і знав лише, як знищувати будь-який об’єкт у будь-який спосіб, – усміхаючись, проговорив ветеран. Я, як і більшість людей з очима і залишками розуму, знав про деякі експерименти з мантиєю і їхню перебільшену ЗМІ важливість для контролю над землетрусами, які все з більшою інтенсивністю проходили по всій Землі.

– Так, почекайте. 2126 рік... Перші експерименти з рухом мантиї, а як же 2130 рік?

– Я вважаю, що в колах сейсмологів було зрозуміло, що такого роду експерименти могли слугувати лише прикриттям витрачених коштів. Потрібно було проводити глобальні зміни насамперед у рідкому ядрі, і (хай їм грець!) вони добралися і до нього. Публічно висунувши гіпотезу зародження руху тектонічних плит від розповсюдження у рідкому ядрі фазових хвиль, вони намагалися знайти інвесторів, щоб побудувати перший прототип “збуджувача”, щоб дійсно зупинити землетрус. Деякі впливові інвестори були зацікавлені і виділили достатньо коштів для будівництва першого прототипу чудо-машини. Маса протестів (і навіть терактів) проти запуску, а потім неочікувано успішне випробовування на черговому землетрусі в Токіо – і людство зітхнуло з полегшенням. Землю охопила заразна хвиля оптимізму, всюди проводилися пишні святкування, карнавали, і важко було знайти скептика, який би тверезо оцінив ситуацію. Ось так швидко і кардинально змінюється людська природа. Але бити на сполох було вже запізно, простаки проковтнули «наживку». Як не прикро зізнаватися – я був у їхньому числі.

– *“Постійні землетруси викликали у людей психічні зміни на рівні підсвідомості: звичайне падіння склянки чи навіть слабка вібрація побутового пристрою викликала тваринну паніку”* – так висловився пан Вомен, який працював у ті часи психотерапевтом.

– Так, вони знали як на нас подіяти. Я бачу ви вже накопичили досить багато даних з цього питання. Вам, напевне, говорили, що ви досить наполеглива людина?

– Зазвичай, кажуть, що я більше схожий на впертого віслюка, ніж на наполегливого дослідника, але мене це не зупиняє.

– Хоча я і не розумію ваших життєвих принципів, але допоможу вам чим зможу, – зверхньо зауважив Нойл.

– Я хочу показати людям, що помилки в майбутньому повністю ґрунтуються на неправильному розумінні

помилку минулого. Як правило, сучасна людина боїться свого минулого, тому що вважає, що в ньому вона була менш розумною і досвідченою, ніж сьогодні. Ви згодні?

– Тому і доводиться платити теперішнім. Все було б добре, але вчені, зважаючи на свою природу, не зупинилися... Почалися активні дослідження у сфері використання отриманих результатів для контролю за рухом літосферних плит не тільки для захисту від стихії, а й для приручення цієї колосальної сили самої Землі.

– І «наживка» стала ще солодшою? – риторично запитав історик.

– Звичайно, оскільки виникла нова галузь науки і техніки, яка називалась, дайте згадаю, – «контрольовані сейсмологічні системи» і почала обростати іншими підгалуззями, які в свою чергу призвели до небачених до тих пір патентних війн. Врешті-решт тільки щось біля дюжини винаходів було впроваджено.

– Чи не могли б Ви згадати, які саме? Майбутнім поколінням буде досить цікаво дізнатися про перші кроки у використанні мікроземлетрусів у господарстві.

– Пам'ятаю, що перші автоматичні будівлі почали використовувати у нас на базі для перевірки безпечності їхньої конструкції. Вони складалось із симетрично заплетеної металевої «луски», насадженої на довгелезні ломані трубки із невідомого нам матеріалу. При вмиканні не менш дивного пристрою, що розташовувався метрів за двісті від неї, вони посегментно ворушилися і спліталися у ще більш складні фігури. Потім лунав звук, схожий на розкат грому, і після цього перед нами вже стояв 4-поверховий будинок, який мав сліпучий металевий блиск, і вражаючу рухомість конструкції. У цю саму мить ми навчилися використовувати землетрус не для знищення будинків, а для їх «вибухового» зведення.

– Пан Розек розповідав, що один із таких будинків з невідомої причини забрав життя всієї сім'ї, яка жила з ним по сусідству. Чи відомі Вам такі випадки на базі?

– Ні, всі об'єкти на базі спрацьовували бездоганно.

Але мені нічого не було відомо про впровадження їх у масове виробництво. За нами здійснювався жорсткий інформаційний контроль – звичайна армійська передбачуваність.

– Дуже добре, я записав, можете продовжувати.

– Через два роки нас активно почали готувати до роботи в умовах космічного простору, нічого перед цим не пояснивши. Але ще цікавіше стало, коли нас посадили на космічний апарат нового зразка, який, як потім мені розповіли, буквально штовхала вся планета, концентруючи чітко спланований штучний землетрус, який заряджав потужні генератори іонних двигунів. А потім нас відправили будувати базу на Титані. Ми були повинні зберігати воєнну таємницю, і тоді у моїх колег почалося перше підозри про колонізацію планети в іншій зоряній системі. Напевне, тоді і були створені перші передавачі сейсмологічної енергії на великій відстані, які зараз ефективно доставляють електроенергію в кожен куточок Найду.

Коли ми повністю розбудували ціле місто на цьому клаптику, оточеному рідким природним газом, нас сповістили про те, що Земля більше не придатна для життя, тому необхідно було зв'язатися з іншими групами людей, які, як нам доповіли, в той час знаходилися на більш ніж трьох планетах Сонячної системи. До мене прийшов начальник наукового відділу, який сповістив про початок підготовки до вильоту серії субкосмічних кораблів за межі Харону для модульного з'єднання з іншими кораблями і відправки на екзопланету системи Альфа Центавра. Ввімкнувся попереджувальний сигнал, і вже за кілька секунд під ногами відчувалася вібрація, і тисячі наших будівель почали в строгій послідовності складатися в конструкції різних розмірів, які в свою чергу почали сповзатися у величезні медузоподібні тіла. Тоді мені й став відомий ще один спосіб застосування цих дивних конструкцій, які колись були нашими домітками: кожен кубічний сантиметр будівель мав набір специфічних рухів, які в цілому створювали на диво гармонійні пересування, що змінювали форму цього металічного «желе».

Я спустився вниз і виїхав до місця збору людей, де визначали їхню подальшу долю життя в іншій зоряній системі. Процедура була досить простою: налаштовані на загальну частоту персональні резонметри вказували, в яку будівлю потрібно заходити. У мене на руці загорівся жовтий сигнал, а це означало, що через вісімдесят сім років я зустрінусь з вами на Найдю.

В трьохденний переліт до Харона мені вдалося випитати у моїх підданих вчених, що ж сталося з Землею. Всі однозначно стверджували, що вона більше не існує як єдине небесне тіло – це вже скоріше за все скупчення астероїдів. Про причину такого трагічного і швидкого кінця величезної планети один з учених процитував Ніколу Тесла, і додав, що людству довелося розколоти Землю, щоб задовольнити свою ненаситну допитливість. Але я знав, що ці яйцеголові мені щось не договорюють, оскільки вони теж підпорядковувалися воєнному статусу. Зрозуміло, першочергову роль відіграла людська меркантильність і жадібність до чисто споживацьких благ існування, а не допитливість.

– Це важко прийняти, але цей випадковий і водночас передбачуваний поштовх, призов до дії, який саме й допоміг позбутися багатьох негативних якостей людей у майбутньому.

– Саме так. Тільки на тих медузах ми почали усвідомлювати, що не існує більше країн, націй і війн або ще якихось безглузвих пережитків минулого – їх просто не існує.

– Я гарантую, що цю фразу будуть цитувати у майбутньому.

– Гаразд, ловлю Вас на слові. На цьому я хочу закінчити – дуже погано себе почуваю.

– Звичайно, як Вам буде зручно. Ви дуже цінне джерело інформації, щоб Вас псувати.

– У Вас теж неабияке почуття гумору. Дякую за розуміння, дозвольте я Вас проведу до виходу.

Підійшовши до дверей, Анок знайшов їх зачиненими, що не на жарт його здивувало, оскільки роботизовані двері працювали безвідмовно. Армія мурах під шкірою Анока прокотилася з блискавичною швидкістю від ікр і аж до потилиці.

– На жаль, Ваші дослідження дійшли до кінця, пане Анок, прийміть мої співчуття.

– Не зрозумів, пане Нойл, Ви погрожуєте мені? Ви розумієте, що я в мить ока можу викликати дефендерів?

– Можете не викликати, один із них уже біля вас.

Анока заклонило, як старовинний механізм, який не змазували цілу вічність. Від несподіванки він не міг реагувати на навколишній світ. Мовчанку розірвав дзвінкий звук службового резонметра, який заблокував певні сигнали його мозку, чим паралізував його кінцівки. Він мовчки сповзав додолу, як солонина лялька.

– Анок Ренл, Вас заарештовано, згідно з постановою планетарного уряду з питань безпеки №341 про «запобігання екстремістської діяльності», – вимкнувши службовий мікрофон проговорив старий і, поглянувши на скрючену молоду людину, додав:

– Юначе, мені справді жаль, я повинен був це зробити. Нас, молодих учених, які прибули з Землі, змусили працювати “захисниками” правопорядку.

– Але ж Ви мені сказали, що були офіцером? – ледве проговорив Анок, через мить зрозумівши безглуздість своїх слів: надто уміло і з професіоналізмом Нойл оперував науковими термінами у тривалій бесіді і одночасно перегравав неосвіченого вояка. Тільки зараз все стало зрозуміло.

– Я досить довго розповідав Вам всілякі дрібниці, щоб досконало налаштувати свій резонметр на бета-хвилі Вашого мозку для паралічу – така особливість роботи цього приладу.

– Значить, вся Ваша розповідь – просто дешеве відволікання уваги? – з повним відчаєм прошепотів горесторик.

– Ні, все, що я Вам розповів, була кристальної чистоти правда, окрім моєї професії – я був тим самим начальником наукового відділу на Титані.

– Нащо ж Ви мені тоді розповіли правду, якщо знали, що я згнію у в'язниці?

– Ми досить довго спостерігали за Вашою діяльністю, і я спеціально взяв вашу справу, щоб Ви дізналися якомога більше. Ви повинні були отримати хоча б якусь винагороду за Вашу працю – це все, що я міг зробити для Вас.

– Шляхетно з Вашого боку – пробубнів Анок.

– Десять хвилин тому, всі Ваші письмові і електронні дані, які були у Вас вдома та в друзів, були знищені, окрім тих, що знаходяться у Вас в руках. Я повинен забрати і їх – реєстр не обманути.

Холодна, зморшквата рука потягнулася за товстим блокнотом, який лежав на підлозі біля нерухомої руки затриманого, і вже за мить схопила його та відправила у велику внутрішню кишеню жакета.

– Ви розумієте, що знищили мене, докторе?

Старий відповів важким нахилом сивої голови.

Через декілька секунд рободвері ласкаво запросили дефендерів всередину приміщення: двоє з них потягли нерухоме тіло, яке в останню мить окинуло ненависним поглядом дідугана, а старший по групі відібрав у Нойла блокнот і міцно стиснув його долоню.

Вся група досить швидко покинула приміщення і відправилася у найближчий відділок для затримання. Зачекавши ще кілька хвилин, Нойл скинув з себе жакет, під яким була звичайна на вигляд сорочка, але варто йому було натиснути на спеціальний гудзик, як сорочка почала генерувати звукові коливання, схожі на голос першого «клієнта» Анока – Фока Руно. Цю сорочку в студентські роки створив сам Нойл. Вся функція її полягала у жартівливому шантажуванні однолітків. Але через декілька років вона стала чимось більшим: в її особливих п'єзоволокнах була закладена перша розмова з дружиною, перші негаразди у дослідженнях, останній подих матері. З тих пір він завжди носить її на собі. Коли Анок передав йому свій “блокнот”, Нойл уже знав, що поверхня блокнота була створена з подібного матеріалу і використовувалася для таємних записів усіх розмов з клієнтами. Тому, коли Нойл у кишені притиснув “блокнот” до грудей, кількох секунд вистачило для передачі модульованих електромагнітних хвиль на сорочку – і записи всіх розмов були врятовані. Але Анок не повинен був знати про це. Оскільки чим сильніші емоції викликає думка, тим легше резонometру перехопити її і прочитати. Про все інше подбає тюремна “інформаційна дієта”. Тому на плечі досвідченого вченого ліг важкий, але й найбільш бажаний за все його життя тягар. В цей час йому здалося, що він зможе бути тим фільтром, який відокремить шалений шум геопередавачів енергії від гармонійного танцю планети, який уже колись був забутий. ■

Максим Рудь